

Univers Pedagogic

29 (1006),
27 august 2026



Săptămânalul pedagogilor din toată țara!

pro

468 DE TINERI AU ALES SĂ ÎNCEAPĂ CARIERA ÎN EDUCAȚIE



468 de absolvenți au fost repartizați în acest an în instituțiile de învățământ din țară, după primele două etape ale concursului organizat de Ministerul Educației și Cercetării. Cifra depășește numărul total al tinerilor specialiști repartizați pe parcursul întregului an 2025 și reprezintă cea mai mare valoare înregistrată până acum în cadrul programului.

Datele din ultimii ani indică o creștere constantă a numărului absolvenților care aleg să-și înceapă cariera în educație. Dacă în 2022 au fost repartizați 296 de tineri specialiști, în 2023 numărul acestora a ajuns la 365, în 2024 la 404, iar în 2025 – la 429, după desfășurarea tuturor celor cinci etape ale concursului. În 2026, doar după două etape, sistemul educațional a atras deja 468 de tineri, cu aproximativ 9% mai mult decât pe parcursul întregului an precedent.

Distribuția pe specialități arată că necesarul de cadre didactice este resimțit în continuare în mai multe domenii ale educației. Cei mai mulți dintre tinerii repartizați vor activa în calitate de educatori, în număr de 87, și învățători



– 77. Alți 40 de tineri vor preda limba engleză, 38 educația muzicală, 36 limba și literatura română, 33 matematica, iar 31 – educația fizică. Totodată, 31 de specialiști vor activa în domeniul psihopedagogiei, psihologiei și logopediei, în timp ce 25 vor preda istoria. Repartizarea acoperă atât

municipiile, cât și localitățile din raioanele țării și UTA Găgăuzia. Din totalul celor 468 de absolvenți, 186 vor activa în municipiul Chișinău, 25 în municipiul Bălți, iar 257 în raioanele țării și UTA Găgăuzia. Creșterea numărului de tineri care intră în sistemul educațional vine în contextul extinderii măsurilor de sprijin destinate absolvenților care aleg profesia didactică.

La început de carieră, tinerii specialiști beneficiază de o indemnizație unică de până la 375.000 de lei, de reducerea normei didactice la 75% în primii cinci ani de activitate și de compensații pentru materiale didactice. Pentru cei care aleg să lucreze în mediul rural și în centrele raionale sunt prevăzute și măsuri de sprijin pentru acoperirea cheltuielilor de locuință și utilități. Pachetul de facilități include, de asemenea, un concediu anual de până la 62 de zile și sprijinul unui cadru didactic mentor în perioada de început a activității profesionale.

Concursul de repartizare a absolvenților cu profil pedagogic s-a desfășurat în perioada iunie-august. În primele două etape au fost depuse circa 690 de dosare, dintre care 468 s-au finalizat cu repartizarea tinerilor în instituții de învățământ. Rezultatele din acest an conturează o tendință încurajatoare pentru sistemul educațional: profesia didactică reușește să atragă tot mai mulți absolvenți, iar școala și grădinița devin, pentru sute de tineri, primul pas într-o carieră profesională în educație.

57 DE MICROBUZE NOI PENTRU TRANSPORTUL ELEVILOR DIN ÎNTREAGA ȚARĂ



Parcul de transport școlar este înnoit cu 57 de microbuze noi, în valoare totală de 67,22 milioane de lei. Unitățile vor fi repartizate în 30 de raioane, municipii și UTA Găgăuzia, asigurând deplasarea elevilor către școli, inclusiv a copiilor din localitățile în care nu există instituții de învățământ.

Primul lot, format din 38 de microbuze, a fost distribuit la 21 august a.c., în cadrul unui eveniment public organizat de Ministerul Educației și Cercetării. Celelalte unități vor completa parcul de transport școlar în perioada următoare. Cele mai multe microbuze vor ajunge în raioanele Florești și Ocnița, câte 5, urmate de Cahul – 4, iar Cantemir, Edineț, Leova și Ștefan Vodă vor beneficia de câte 3.

Noile vehicule au 17 locuri și sunt echipate cu centuri de siguranță, truse de prim ajutor, stingătoare și sisteme speciale de semnalizare și securitate. Marcajele reflectorizante și casetele luminoase cu inscripția „Transport elevi” permit identificarea acestora în trafic, iar ușa compartimentului pentru pasageri este controlată de conducătorul auto pentru a spori siguranța copiilor la urcare și coborâre.

Unitățile sunt transmise gratuit în folosința organelor locale de specialitate în domeniul învățământului, care vor fi responsabile de utilizarea și întreținerea acestora. Investiția continuă procesul de înnoire a transportului școlar. În 2024 au fost repartizate 72 de microbuze, achiziționate cu sprijinul Guvernului României și Bulgariei. În 2025, alte 10 unități moderne, inclusiv adaptate pentru transportul copiilor cu dizabilități, au fost oferite cu sprijinul Uniunii Europene, iar în decembrie din același an, MEC a achiziționat încă 23 de microbuze, în valoare de 24,37 milioane de lei.

În paralel cu înnoirea parcului auto, transportul școlar este digitalizat. Cu sprijinul Uniunii Europene, microbuzele au fost dotate cu dispozitive GPS și conectate la un sistem de monitorizare în timp real, care permite urmărirea rutelor și gestionarea mai eficientă a transportului.

În prezent, transportul școlar asigură zilnic deplasarea a circa 16.000 de elevi din localitățile țării către instituțiile de învățământ și activitățile educaționale. Extinderea și modernizarea flotei urmărește să reducă diferențele dintre copiii din mediul rural și cei din centrele urbane, făcând accesul la educație mai sigur și mai echitabil.

13,5 miliarde de lei pentru educație în următorii cinci ani

Guvernul a aprobat Programul de implementare a Strategiei „Educația 2030” pentru anii 2026-2030. Documentul prevede investiții de 13,464 miliarde de lei în dezvoltarea sistemului educațional, cercetare, inovare și digitalizare. Potrivit Programului, 3,705 miliarde de lei vor fi asigurate din bugetul de stat, iar 7,956 miliarde de lei – 59,1% din costul total – vor proveni din asistență externă oferită de partenerii de dezvoltare, instituțiile financiare internaționale și Uniunea Europeană.

Investițiile vor acoperi toate nivelurile de educație. În educația timpurie și învățământul general sunt prevăzute 5.000 de locuri noi în creșe, dotarea a cel puțin 400 de școli și grădinițe, renovarea blocurilor sanitare și dezvoltarea rețelei de 90 de școli-model. Programul stabilește și obiectivul de creștere,

până în 2030, a ratei de promovare a examenului de absolvire a gimnaziului la cel puțin 90%.

În învățământul profesional tehnic, cel puțin 3.000 de elevi vor beneficia de programe duale, realizate cu implicarea a minimum 300 de companii. Învățământul dual va fi extins și în universități, cu o țintă de cel puțin 1.000 de studenți.

Pentru învățământul superior sunt stabilite, între altele, obiective privind atragerea anuală a 3.000 de studenți străini și atingerea unei rate de inserție a absolvenților pe piața muncii de 50%. Vor fi finanțate lucrări în blocuri de studii, cămine, laboratoare și spații pentru studenți. Totodată, sunt prevăzute măsuri pentru consolidarea integrității academice și dezvoltarea domeniilor STEAM.

Un capitol distinct este dedicat cadrelor didactice. Peste 5.000



de angajați vor beneficia de programul „Investim în educatori”, iar peste 25.000 de cadre didactice – de programul „Investim în profesori”. Programul include măsuri de mentorat și consiliere psihologică.

Digitalizarea educației va fi susținută prin certificarea competențelor respective ale

profesorilor conform DigCompEdu și dezvoltarea a 3.000 de unități de conținut digital. Până în 2030, autoritățile își propun ca toți absolvenții să atingă nivelul B1 al competențelor digitale și să implementeze un program național privind utilizarea inteligenței artificiale în educație. Pentru cercetare și inovare sunt

prevăzute 100 de milioane de lei din bugetul de stat și atragerea a circa 400 de milioane de lei din fonduri externe. Vor fi dezvoltate infrastructura de cercetare, parteneriatele public-private, instrumentele de transfer tehnologic și sistemul informațional e-Cercetare. Republica Moldova va continua și participarea la programul european Orizont Europa.

Programul prevede, de asemenea, crearea Agenției Naționale Erasmus, care va sprijini gestionarea oportunităților de mobilitate și cooperare pentru elevi, studenți și cadre didactice. Implementarea Programului va fi coordonată de Ministerul Educației și Cercetării, în colaborare cu autoritățile publice, instituțiile de învățământ și partenerii de dezvoltare. Rata de progres va fi monitorizată prin rapoarte periodice și evaluări intermediare.

PESTE 50 DE MESERII PRIN FORMARE PROFESIONALĂ PENTRU ABSOLVENȚII CU CERTIFICAT ASGP



Elevii care au absolvit treapta gimnazială în baza unui curriculum modificat și dețin certificatul cu seria ASGP (Atestare, Studii Gimnaziale, Program adaptat), pot să-și continue studiile în cadrul unor programe de formare profesională cu durată de doi ani. Oferta este disponibilă în peste 41 de instituții de învățământ profesional tehnic din Republica Moldova și include mai mult de 50 de meserii, cum ar fi: bucătar, brutar, cofetar, tâmplar, cusătoareasă, frizer, electrician-electronist auto, operator pentru introducerea și prelucrarea datelor etc.

Aceste programe pot fi urmate la: Școlile Profesionale nr. 2, nr. 4 și nr. 9 din Chișinău, Colegiul

„Alexe Mateevici” din capitală, Centrul de Excelență în Industria Ușoară și Școala Profesională nr. 4 din Bălți și alte instituții din țară. La admitere, candidații trebuie să prezinte fișa de evaluare psihopedagogică, pe lângă celelalte acte necesare.

Pe baza acestei fișe, instituția de învățământ va avea posibilitatea să identifice din timp necesitățile fiecărui tânăr și să stabilească măsurile de sprijin respective de pe parcursul studiilor. Lista programelor, instituțiilor și informațiile despre admitere sunt disponibile pe platforma Învățământului Profesional Tehnic, prin accesarea site-ului ipt.mec.gov.md

Formatori pentru Educația Accelerată, pregătiți la UPSC



Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău a găzduit în perioada 18-20 august curent Programul de formare a formatorilor (ToT) privind managementul și implementarea Programului de Educație Accelerată (PEA), destinat specialiștilor implicați în sprijinirea copiilor aflați în situații de vulnerabilitate educațională. Programul s-a desfășurat în cadrul proiectului finanțat de Uniunea Europeană „Consolidarea sistemului educațional din Moldova pentru cei mai defavorizați copii”, implementat de UNICEF Moldova în parteneriat cu Oficiul ONU pentru Drepturile Omului din Moldova, în coordonare cu Ministerul Educației și Cercetării.

Formarea a reunit specialiști din cadrul Serviciilor Teritoriale de Asistență Psihopedagogică (STAP) și al Centrului Republican de Asistență Psihopedagogică (CRAP), ce au aprofundat metode și instrumente necesare pentru implementarea eficientă a Educației Accelerate și susținerea parcursului educațional al copiilor care au nevoie de intervenții adaptate. Programul a fost susținut de Maria Varlan, dr., prof. univ., decana Facultății de Psihologie și Psihopedagogie Specială a UPSC, și Tatiana Vasian, conf. univ., dr., șefa Catedrei de Psihopedagogie și Psihopedagogie specială, în calitate de formatori.

Pe parcursul celor trei zile au fost abordate teme precum principiile Educației Accelerate, planificarea procesului de învățare, gestionarea grupurilor eterogene, elaborarea planurilor individuale de învățare, adaptarea și diferențierea activităților didactice, dezvoltarea competențelor socio-emoționale, evaluarea și monitorizarea progresului elevilor, precum și colaborarea cu familia. O componentă importantă a formării a vizat **identificarea unor soluții educaționale centrate pe nevoile fiecărui elev**, astfel încât participarea la procesul educațional să fie susținută prin intervenții flexibile și relevante. Participanții au lucrat inclusiv la elaborarea planului de tranziție a elevului din Programul de Educație Accelerată și la pregătirea etapelor de follow-up.

Oxana PaRaȘciuc

Profesorii, chemați să transforme memoria Independenței în educație pentru viitor

Educația, istoria și responsabilitatea civică au fost în centrul celei de-a patra ediții a Forumului Național al Cadrelor Didactice, organizat de Ministerul Educației și Cercetării la 24 august curent. Ediția s-a desfășurat sub genericul „35 de ani de Independență: istorie, identitate și demnitate națională”, reunind cadre didactice și manageriale, elevi, istorici și cercetători, reprezentanți ai autorităților publice, deputați din Primul Parlament și actuali parlamentari, precum și ambasadori acreditați la Chișinău.

În contextul aniversării a 35 de ani de la proclamarea Independenței Republicii Moldova, participanții au discutat despre rolul școlii în transmiterea memoriei istorice și formarea unor generații care își cunosc identitatea, înțeleg valoarea libertății și își asumă responsabilitatea pentru viitorul țării. Programul Forumului a inclus sesiunea „Vocile Independenței: de la decizia din 27 august 1991 la misiunea de astăzi”, care a creat un dialog între reprezentanți ai primului Parlament și parlamentari din generația actuală. Participanții au evocat contextul adoptării Declarației de Independență și au analizat responsabilitatea generațiilor de astăzi în vederea protejării libertății și a valorilor democratice.

Istoricii Octavian Țicu și Anatol Țăranu au abordat, în cadrul atelierului „Drumul spre Independență și Libertate”, principalele etape ale renașterii și emancipării naționale, mișcarea de rezistență antisovietică și evenimentele care au pregătit proclamarea Independenței. O atenție aparte a fost acordată rolului școlii în consolidarea unei societăți democratice și reziliente. În cadrul atelierului „Educația care consolidează independența: școli moderne, comunități unite, cetățeni rezilienți”, profesori, directori, elevi și experți au discutat despre educația pentru gândire critică, cunoașterea istoriei, implicarea civică și consolidarea comunităților.

Una dintre inițiativele anunțate la Forum este **Decada Valorilor Naționale**, care urmează să fie desfășurată în instituții de învățământ. Activitățile vor pune în valoare istoria, identitatea, cultura și patrimoniul Republicii Moldova și vor aborda noțiuni precum libertatea, demnitatea, responsabilitatea, solidaritatea și apartenența.

Școlile vor putea organiza lecții tematice, întâlniri cu personalități și membri ai comunității, proiecte de cercetare, activități dedicate istoriei locale și patrimoniului cultu-



ral, precum și inițiative de participare civică. Elevii vor fi încurajați să devină participanți activi și coautori ai acestor activități, prin cercetare, dialog cu reprezentanți ai diferitelor generații și elaborarea unor proiecte pentru școală și comunitate.



O altă acțiune anunțată prevede ca, **pe parcursul anului de studii 2026-2027, câte o copie a Declarației de Independență**

organelor locale de specialitate în domeniul învățământului le-au fost înmânate copii ale Declarației, care urmează să fie transmise instituțiilor educaționale.

Evenimentul s-a încheiat cu adoptarea **Angajamentului comun pentru educație (anul de studii 2026-2027)**, document care pune accent pe valori, respectarea simbolurilor de stat și valorificarea Declarației de Independență în procesul educațional. Totodată, angajamentul promovează implicarea elevilor în proiecte dedicate istoriei, patrimoniului și comunității. Documentul leagă cunoașterea propriei identități de perspectiva europeană a Republicii Moldova, pledând pentru formarea unor generații care își cunosc și își prețuiesc istoria, respectă diversitatea și sunt deschise dialogului, cooperării, valorilor europene și universale.

În cadrul Forumului au fost premiați și câștigătorii concursului republican „Noi suntem Europa”, la care au participat 170 de elevi din 23 de raioane și municipii ale țării. Cea de-a patra ediție a Forumului Național al Cadrelor Didactice a fost organizată de Ministerul Educației și Cercetării în partene-



să ajungă în fiecare instituție de învățământ general din țară. Documentul va fi amplasat într-un spațiu vizibil și accesibil comunității școlare, fiind utilizat inclusiv ca resursă educațională. La încheierea Forumului, reprezentanților

riat cu Asociația Obștească „Parlamentul Independenței”, Institutul de Istorie al Universității de Stat din Moldova, Consiliul Memoriei și Centrul pentru Comunicare Strategică și Contracararea Dezinformării.





Ana Crudu: „O lecție reușită începe atunci când elevii devin exploratori și descoperă bucuria de a învăța!”

În „capitala de nord” a Republicii Moldova, pasiunea pentru educație prinde contur prin profesori care aleg să transforme fiecare lecție într-o experiență de descoperire. Ana Crudu, învățătoare de clase primare la IPLT „George Coșbuc” din municipiul Bălți, este un cadru didactic tânăr, dar cu o experiență de opt ani în domeniul educației, timp în care și-a construit un parcurs profesional marcat de implicare, creativitate și rezultate remarcabile. În 2023, a devenit câștigătoarea concursului municipal „Pedagogul

Anului”, iar în 2024 a fost desemnată laureată la nivel republican. Pentru Ana Crudu, educația nu înseamnă doar transmiterea de cunoștințe, ci și formarea unor copii curioși, încrezători și dornici să descopere lumea. Despre parcursul său profesional, provocările meseriei, metodele prin care îi apropie pe elevi de învățare, dar și despre oamenii și valorile care îi oferă inspirație, am discutat în cadrul acestui interviu.

– Cum a început drumul dumneavoastră în educație și ce v-a motivat să alegeți această profesie?

– A început imediat după absolvirea Gimnaziului „Grigore Vieru” din satul Sărata Veche, Fălești, când am venit la Bălți cu un vis clar: să devin cadru didactic. Am ales să-mi continui studiile la Colegiul Pedagogic „Ion Creangă”, unde am pus bazele profesiei pe care o iubesc și astăzi. Ulterior, am urmat Facultatea de Litere a Universității de Stat „Alecu Russo” din Bălți, fiind convinsă că formarea continuă este esențială pentru un cadru didactic. Motivația mea a fost și rămâne dragostea pentru copii și dorința de a contribui la formarea lor. Am crezut întotdeauna că un învățător nu oferă doar cunoștințe, ci contribuie la formarea caracterelor, inspiră încredere și deschide noi drumuri. Pentru mine, fiecare copil reprezintă un potențial care merită descoperit și valorificat, iar această convingere îmi oferă, zi de zi, energia și bucuria de a fi la catedră.

– Ați activat mai întâi ca educatoare, iar apoi ca învățătoare. Ce experiențe din grădiniță vă sunt utile și astăzi?

– Experiența de educatoare a reprezentat o etapă foarte valoroasă pentru formarea mea profesională. În grădiniță am învățat cât de important este să înțelegi ritmul fiecărui copil, să ai răbdare și să creezi un mediu în care cei mici să se simtă în siguranță, apreciați și încurajați. Astăzi, în calitate de învățătoare, aceste experiențe îmi sunt de mare folos. Reușesc să construiesc mai ușor relații bazate pe încredere cu elevii, să fac tranziția de la grădiniță la școală mai lină și să valorific jocul ca metodă de învățare. Cred că, atunci când copilul vine cu drag la școală, se simte încurajat și înțeles, învățarea devine un proces firesc și plăcut. De aceea, încerc să păstrez în fiecare lecție bucuria descoperirii și entuziasmul pe care copiii îl manifestă încă din anii de grădiniță.

Pentru mine, educația înseamnă nu doar transmiterea de cunoștințe, ci și crearea unui spațiu în care fiecare copil să aibă curajul să descopere, să întrebe, să încerce și să creadă în propriile posibilități.

– Cum descrieți o lecție reușită la clasele primare?

– O oră reușită este aceea în care fiecare copil pleacă din clasă cu zâmbetul pe buze, cu o nouă descoperire și cu dorința de a reveni a doua zi la școală. Pentru mine, succesul unei lecții nu se măsoară doar prin ceea ce au memorat elevii, ci și prin implicarea lor, prin întrebările pe care le adresează și prin bucuria cu care participă la activități. Îmi place să îmbin metodele interactive cu jocul, activitățile practice și colaborarea în echipă, astfel încât fiecare elev să aibă șansa de a se afirma. Consider că o lecție este cu adevărat reușită atunci

când elevii nu sunt doar receptori ai informației, ci devin exploratori: își exprimă ideile, își dezvoltă gândirea critică și învață unii de la alții. La finalul fiecărei ore îmi pun o întrebare simplă: „Au plecat copiii mai curioși și mai încrezători decât au venit?”. Dacă răspunsul este „da”, atunci știu că mi-am îndeplinit misiunea.

– Ce metode moderne folosiți pentru a-i implica activ pe elevi în procesul de învățare?

– Folosesc o varietate de metode moderne, adaptate vârstei și intereselor lor. Integrez frecvent tehnologia în lecții, iar tabla interactivă reprezintă un instrument valoros, care transformă ora într-o experiență mai atractivă și mai dinamică. Prin intermediul acesteia, utilizăm materiale vizuale, exerciții interactive, jocuri educaționale și resurse digitale, care îi ajută pe elevi să înțeleagă mai ușor noile concepte. De asemenea, valorific învățarea prin cooperare, lucrul în echipă, metoda proiectelor, activitățile STEAM, jocul didactic și învățarea prin descoperire. Îmi doresc ca elevii să fie implicați activ, să pună întrebări, să experimenteze și să găsească singuri soluții. Însă, consider că tehnologia nu înlocuiește rolul profesorului, ci îl sprijină, oferindu-ne noi modalități de a stimula creativitatea, curiozitatea și dorința copiilor de a învăța.

– Cum reușiți să adaptați predarea la ritmul și nevoile fiecărui copil?

– Cred că fiecare copil este unic și vine la școală cu propriul ritm de învățare, cu propriile interese, abilități și nevoi. De aceea, încerc să cunosc fiecare elev, să observ modul în care învață și să creez contexte în care fiecare să poată progresa. Adaptez sarcinile de lucru prin diferențiere, ofer sprijin suplimentar acolo unde este nevoie și propun activități de aprofundare pentru elevii care sunt pregătiți să meargă mai departe. Consider că este important să găsim pentru fiecare copil modalitatea potrivită de a învăța și de a-și valorifica potențialul. De asemenea, un rol important îl are



relația de încredere pe care o construiesc cu elevii. Atunci când copilul se simte ascultat, apreciat și încurajat, capătă îndrăzneală să încerce, să greșească și să învețe din propriile experiențe. Misiunea mea este ca fiecare elev să simtă că poate reuși, că este valoros și că progresul său contează. Cred că, atunci când îi oferim copilului încredere și sprijin, îi oferim și curajul de a crește.

– Ce sfat le-ați oferi părinților care își doresc copii curioși, încrezători și dornici să învețe?

– Le-aș spune să le fie parteneri copiilor în procesul de descoperire a lumii. Curiozitatea se dezvoltă atunci când copilul este ascultat, încurajat să pună întrebări și susținut în căutarea răspunsurilor. Uneori, o simplă întrebare adresată cu răbdare sau o discuție sinceră poate avea un impact mai mare decât o lecție învățată pe de rost. Este important ca părinții să aprecieze efortul și progresul copilului, nu doar rezultatul final. Fiecare copil are propriul ritm, iar încrederea în sine se construiește prin susținere, încurajare și prin sentimentul că este valoros și acceptat. Îi îndemn să citească împreună cu cei mici, să descopere lucruri noi, să le ofere experiențe diverse și, mai ales, să le transmită bucuria de a învăța. Un copil curios și încrezător se formează atunci când școala și familia

merg împreună în aceeași direcție – cu răbdare, respect și dragoste.

– Sunteți deținătoare gradului didactic I și mentor instituțional. Ce înseamnă aceste responsabilități pentru dumneavoastră?

– Deținerea gradului didactic și rolul de mentor instituțional reprezintă pentru mine atât o recunoaștere a muncii depuse, cât și o mare responsabilitate profesională. Aceste realizări mă motivează să continui să mă dezvolt, să caut noi metode de predare și să rămân conectată la schimbările din domeniul educației. În calitate de mentor instituțional, consider că una dintre cele mai importante misiuni ale mele este să susțin colegii aflați la început de drum, să împărtășesc din experiența acumulată și să contribuie la crearea unui climat bazat pe colaborare, încredere și învățare reciprocă. Cred că un profesor nu încetează niciodată să învețe. Atunci când noi, cadrele didactice, ne dezvoltăm permanent și ne susținem unii pe alții, contribuim la o educație de calitate și, cel mai important, le oferim elevilor noștri cele mai bune oportunități de creștere și formare.

– Cum construiți o relație de încredere cu elevii dumneavoastră?

– Mă strădui să o construiesc zi de zi, prin respect, răbdare și sinceritate. Încerc să-i cunosc pe fiecare în parte, să le ascult opiniile, să le înțeleg emoțiile și să le ofer un spațiu în care să se simtă în siguranță și apreciați. Pentru mine, este foarte important ca elevii să știe că pot greși fără teamă, deoarece greșeala face parte din procesul de învățare. Îi încurajez să pună întrebări, să-și exprime ideile și să aibă încredere în propriile posibilități. Construiesc această relație și prin activități de echipă, prin momente de bucurie trăite împreună și prin valorizarea fiecărui progres, oricât de mic ar fi. Cred că un copil care se simte respectat și susținut vine cu drag la școală și devine mai deschis către învățare. Consider că fiecare elev nu este doar un nume în catalog, ci o personalitate unică, cu visuri,

emoții și un potențial care merită descoperit și valorificat.

– În 2023, ați câștigat concursul municipal „Pedagogul Anului”, iar în 2024 ați devenit laureată la nivel republican. Ce au însemnat aceste distincții pentru dumneavoastră?

– La început, participarea la concursul „Pedagogul Anului” a fost pentru mine o adevărată provocare. Am privit această etapă cu multă responsabilitate și chiar cu o anumită teamă, deoarece consideram că nu am suficienți ani de experiență pentru a mă compara cu profesori ce au o activitate pedagogică îndelungată. Totuși, am înțeles că valoarea unui cadru didactic nu se măsoară doar în ani de experiență, ci și prin pasiune, implicare, dorința de a învăța continuu și impactul pe care îl are asupra elevilor. Și, indiscutabil, pregătirea pentru acest concurs m-a ajutat să reflectez asupra propriei activități, să-mi valorific experiențele acumulate și să-mi depășesc propriile limite. Distincțiile menționate au fost pentru mine o mare bucurie și o recunoaștere a muncii depuse cu dragoste și dăruire. Le consider nu doar o realizare personală, ci și o responsabilitate de a continua să cresc profesional, să împărtășesc din experiența mea și să contribuie la dezvoltarea educației. Însă cel mai important este că aceste rezultate mi-au confirmat un lucru în care cred profund: atunci când faci educație cu suflet, când investești în copii și în propria dezvoltare, rezultatele apar indiferent de numărul anilor când ai muncit la catedră.

– Sunteți implicată în proiecte educaționale și de voluntariat. Ce beneficii aduc acestea elevilor și comunității?

– Implicarea în proiecte educaționale și activități de voluntariat reprezintă pentru mine o modalitate de a extinde procesul de învățare dincolo de limitele lecției tradiționale. Prin intermediul acestor activități, elevii au oportunitatea de a descoperi lucruri noi, de a lucra în echipă și de a-și dezvolta creativitatea, responsabilitatea și spiritul civic. Consider că proiectele îi ajută pe copii să învețe prin experiență, să-și descopere talentele și să înțeleagă că fiecare dintre ei poate contribui la binele celor din jur. Aceste activități mai cultivă valori importante, precum empatia, solidaritatea și respectul față de comunitate.

– Aș vrea să vă mai întreb: care este cartea preferată a elevilor dumneavoastră din clasa a III-a?

– Una dintre cărțile lor îndrăgite este „Amintiri din copilărie” de Ion Creangă. Interesul pentru această operă a fost stărnit, mai întâi, de secvențele ecranizate, care i-au făcut curioși să descopere povestea completă și aventurile lui Nică.

(Continuare în pag.4)



Rezidența interdisciplinară, ca instrument de educație



Chișinăul a găzduit recent o rezidență artistică internațională care a adus împreună cercetarea biomedicală și arta. Astfel, Proiectul „Clara – Artă pentru prevenție”, finanțat de Institutul Cultural Român prin Programul Cantemir 2026, a reunit cercetători, artiști, operatori culturali și medici din România și Republica Moldova într-o rezidență interdisciplinară care transformă cercetarea biomedicală într-un instrument de educație, dialog și conștientizare privind sănătatea sexuală, prevenirea cancerului de col uterin și infecțiilor cu transmitere sexuală, inclusiv HPV.

Asociația Art Mirror a organizat o nouă etapă a rezidenței artistice în parteneriat cu laboratorul de anatomie Pathologic Lab. Inedita întâlnire dintre artă și cercetare a fost coordonată de artista vizuală și managerul cultural Cristina Cantemir, originară din R. Moldova și stabilită la Cluj-Napoca. Proiectul reflectă una dintre mizele sale principale: consolidarea colaborării culturale dintre țările de pe ambele maluri ale Prutului prin implicarea unui număr cât mai mare de artiști și profesioniști.

Din echipa proiectului fac parte numeroși creatori de la noi din țară, printre care artista Valeria Stoica, poeta și performera Lena Chilari, artista vizuală Irina Bardiță, pictorița Mihaela Motruc, performera spoken word Arina Vizitiu. Din echipa proiectului mai fac parte Maria Farama, Ana Olaru și designerul grafic al identității vizuale al proiectului, Aliona Sadovici, contribuind împreună la un dialog interdisciplinar între cercetare, artă, cultură și educație pentru sănătate.

Un laborator devine atelier de creație

Prin abordarea sa interdisciplinară, „Clara – Artă pentru prevenție” propune o colaborare directă între artiști și specialiști în cercetare biomedicală. În cadrul rezidenței, artiști vizuali, performeri și poeți vor lucra alături de cercetătorii și medicii laboratorului de anatomie Pathologic Lab, observând procese și imagini rezultate din cercetarea dedicată prevenirii și screeningului cervical. Experiența directă din laborator va deveni punctul de plecare pentru picturi, instalații, performance-uri și creații de spoken word care transformă informațiile științifice într-un limbaj artistic accesibil publicului larg.

„Proiectul abordează o viziune experimentală, deoarece reușește să aducă la aceeași masă și să pună în dialog domenii artistice și de cercetare biomedicală pentru a face prevenția mai accesibilă comunității și publicului larg. Credem că arta poate deschide conversații dificile, adesea considerate tabu sau înconjurate de rușine, și poate apropia

oamenii de informații esențiale despre sănătate. Artă nu înlocuiește medicina, dar poate crea contextul în care oamenii sunt mai dispuși să vorbească despre sănătate”, afirmă Cristina Cantemir, managerul proiectului și fondatoarea Asociației Art Mirror.

La rândul său, dr. Claudiu Mirescu, medic specialist anatomie patologică, fondatorul Pathologic Lab. și inițiatorul proiectului Clara, a declarat: „Cum explicăm ceea ce nu se vede fără să speriem? Făcând oamenii să conștientizeze cât de mult stă în puterea lor să prevină o boală printr-un test simplu. Nu judecându-i pentru că nu și-au făcut analizele, ci construind un parteneriat cu ei și arătându-le că prevenția poate deveni o parte firească din rutina vieții. Dacă acest proiect îi ajută pe oameni să privească sănătatea dintr-o perspectivă nouă și îi încurajează să facă un pas spre prevenție, atunci și-a atins scopul”.

O colaborare culturală între România și R. Moldova

Rezidența artistică se desfășoară în perioada iulie-septembrie a.c. și reunește artiști și mentori din ambele state românești, coordonați de o echipă interdisciplinară formată din artiști, curatori, cercetători și specialiști în domeniul sănătății. Printre mentorii proiectului se numără artistul și curatorul Mihai Zgondoiu, artista și designerul Cristina Cantemir, inventatorul

Tudor Paul Scripor, poeta și performera Lena Chilari și medicul anatomopatolog Claudiu Mirescu, inițiatorul proiectului Clara.

Rezidența îi aduce împreună pe artiștii Irina Bardiță, Mihaela Motruc, Adrian Ghiman, Bogdan Mihai Radu, Ionela Flood, Adela Negustor, care vor explora, prin pictură, instalație, poezie și performance, teme precum corpul, vulnerabilitatea, sănătatea și prevenția. Experiența directă din laboratorul de anatomie patologică va sta la baza unor lucrări și instalații sub auspiciile colaborării, care traduc cercetarea biomedicală într-un limbaj artistic accesibil publicului.

Expoziția va aduce la Chișinău rezultatele rezidenței

Lucrările create în timpul rezidenței vor fi prezentate publicului în cadrul expoziției „Clara – Artă pentru prevenție”, ce va fi organizată în perioada 22-29 septembrie curent la Artcor, Chișinău. Pe lângă expoziție, programul va include un concert susținut de Valeria Stoica, un performance spoken word semnat de Lena Chilari, un panel de discuții dedicat relației dintre artă și prevenție, precum și un atelier artistic destinat comunității. Expoziția își propune să transforme spațiul cultural într-un loc de dialog între artă, cercetare și societate, aducând în atenția publicului importanța prevenției printr-o experiență artistică contemporană.



După încheierea expoziției de la Chișinău, o parte dintre lucrări vor fi expuse și în clinici de ginecologie din Cluj-Napoca, iar în luna noiembrie proiectul va continua la Pavilionul Tinerilor din acest minunat oraș românesc. Prin această inițiativă, proiectul demonstrează cum arta contemporană poate depăși dimensiunea estetică și deveni un instrument de educație, conștientizare și schimbare socială, consolidând în același timp colaborarea culturală dintre R. Moldova și România.

Despre proiect

„Clara – Artă pentru prevenție” este un proiect cultural internațional implementat de Asociația Art Mirror, în parteneriat cu Pathologic Lab, finanțat de Institutul Cultural Român prin Programul Cantemir 2026. Proiectul reunește artiști, cercetători, medici și operatori culturali din România și Republica Moldova într-o rezidență artistică interdisciplinară dedicată transformării cercetării biomedicale în experiențe culturale accesibile publicului larg și promovării prevenirii HPV și a cancerului de col uterin.

Reamintim că acest proiect este cofinanțat de Institutul Cultural Român prin Programul Cantemir – unul de finanțare pentru proiecte culturale destinate mediului internațional. Totodată, Institutul Cultural Român nu este responsabil de conținutul proiectului sau de modul în care rezultatele acestuia pot fi utilizate. Acestea sunt în întregime responsabilitatea beneficiarului finanțării.

Corina BRÂNDUȘAN



INTERVIUL DE JOI

Ana Crudu: „O lecție reușită începe atunci când elevii devin exploratori și descoperă bucuria de a învăța!”



(Continuare din pag. 3)

Consider că această carte are o valoare deosebită pentru formarea copiilor, deoarece este una dintre creațiile literare cu care se vor întâlni și în alte etape ale școlarității. Personajul Nică rămâne unul dintre cele mai îndrăgite de către elevi, deoarece aceștia se regăsesc în copilăria lui plină de curiozitate, veselie și întâmplări memorabile. De asemenea, îi captivează limbajul autentic al lui Ion Creangă, expresiile pline de farmec și modul în care autorul reușește să

transforme amintirile copilăriei într-o poveste vie, apropiată de sufletul cititorului. Prin această carte, elevii descoperă nu doar frumusețea lecturii, ci și bucuria de a cunoaște lumea copilăriei de altădată.

– **Care sunt cele mai mari provocări cu care se confruntă astăzi învățătorii din Republica Moldova?**

– Cred că este necesitatea de a se adapta permanent la schimbările din societate și la nevoile unei generații de copii tot mai conectați la tehnologie și la informație. Profesorul de astăzi nu mai are doar rolul de a transmite cunoștințe, ci și de a ghida, motiva și forma competențe necesare pentru viață: gândirea critică, creativitatea, comunicarea, capacitatea de a lucra în echipă. În același timp, este o provocare să găsim echilibrul între utilizarea tehnologiilor moderne și păstrarea valorilor fundamentale ale educației – lectura, comunicarea autentică, empatia și

relațiile umane. O altă provocare importantă este diversitatea nevoilor elevilor. Fiecare copil are propriul ritm de dezvoltare, propriile talente și dificultăți, iar învățătorul trebuie să creeze un mediu incluziv, în care fiecare să se simtă valoros, înțeles și susținut. Cred că răspunsul la aceste provocări îl reprezintă formarea continuă a cadrelor didactice, colabora-

rea între colegi, sprijinul familiei și dorința permanentă a profesorilor de a învăța și de a se adapta. Totodată, învățătorul bun este acela care nu încetează niciodată să crească alături de elevii săi.

– **Ce vă face să zămbiți chiar și după o zi obositoare la școală?**

– Ceea ce îmi aduce zămbetul pe buze sunt oamenii dragi, care îmi oferă energie, echilibru și sprijin.



Familia este sursa mea de motivație și putere. Soțul meu este sprijinul meu necondiționat, omul care îmi este alături în toate momentele, care mă încurajează și mă susține chiar și atunci când simt că puterile mele sunt la limită. Suportul lui îmi oferă încredere și mă ajută să merg înainte cu aceeași pasiune. Iar feciorul meu este una dintre cele mai mari motivații ale mele. Prin el îmi amintesc în fiecare zi cât de important este să le oferim copiilor răbdare, iubire, încredere și modele frumoase. Zămbetul lui și bucuria de a fi alături tot timpul, de a fi împreună îmi redau energia după orice zi dificilă. Cred că un învățător poate dărua mult la școală atunci când are în spate o familie care îl susține și îi oferă puterea de a continua. Pentru mine, familia și copiii reprezintă cea mai frumoasă sursă de inspirație.

**A intervievat
Silvia ȚURCAN**

Dezvoltarea emoțională și socială a preșcolarilor, prin intermediul poveștilor terapeutice

Educația incluzivă timpurie pornește de la ideea că orice copil merită să are dreptul la un start bun pentru viața sa. Dezvoltarea la vârstele mici are o semnificație decisivă pentru viitorul adult. Dezvoltarea este susținută prin învățare, realizată prin trăirea experienței proprii, experimentare, reflecție, studiu etc. Copilul mic are nevoie să fie sprijinit în evoluția abilităților sale fizice, sociale, emoționale, cognitive. Sprijinul respectiv trebuie asigurat în contextul respectării drepturilor copilului și cunoașterii nevoilor sale de dezvoltare. În acest sens, educația incluzivă timpurie este conceptul și procesul educațional care ia în considerare particularitățile și necesitățile copiilor; participarea lor la învățare, la construire de relații etc.



Ludmila CANȚÎR,
educatoare, grad didactic I,
Grădinița nr. 165, mun. Chișinău

Ajută la gestionarea emoțiilor și comportamentelor, căci copiii cu CES pot manifesta anxietate, impulsivitate sau dificultăți de autocontrol. Activitățile socioemoționale îi învață să recunoască emoțiile, să le exprime adecvat și să își controleze reacțiile;

Sprijină dezvoltarea comunicării, fiindcă interacțiunile sociale dezvoltă limbajul verbal și nonverbal. Prin jocuri, povești terapeutice și activități de cooperare, copilul își îmbunătățește capacitatea de exprimare și ascultare;

Crește adaptarea școlară și succesul educațional, deoarece un copil echilibrat emoțional participă mai activ la activități, cooperează cu educatorul și își dezvoltă mai eficient competențele cognitive și practice.

Copiii cu CES prezintă **caracteristici specifice**, în plan emoțional ei înregistrând dificultăți de identificare a emoțiilor proprii și ale celor din jurul lor. De asemenea au o exprimare emoțională limitată sau exagerată; anxietate crescută; toleranță scăzută la frustrare.

În plan social, copiii cu CES au adeseori dificultăți de inițiere a relațiilor, se confruntă cu fenomenul de evitare socială sau dependență excesivă de adult. De asemenea, îi incomodează lipsa contactului vizual (în TSA) și dificultățile de

respectare a regulilor. O altă problemă este că au comportamente repetitive și reacții impulsive, ciocnindu-se cu dificultăți de adaptare la schimbări.

Educația preșcolară joacă un rol crucial în sprijinirea dezvoltării socioemoționale a copiilor. Educatorii pot crea un mediu în care minorii să învețe să își exprime emoțiile într-un mod sănătos, să interacționeze pozitiv cu ceilalți și să învețe să colaboreze. De asemenea, educația timpurie poate contribui la dezvoltarea unui sentiment de încredere și siguranță emoțională, esențial pentru dezvoltarea unui copil echilibrat.

Abilitățile sociale și emoționale dobândite în această perioadă sunt fundamentale pentru succesul în viața de zi cu zi și integrarea armonioasă în societate. De aceea, sprijinul oferit de educatori și părinți în această perioadă este esențial pentru dezvoltarea unui individ echilibrat din punct de vedere emoțional și social.

Poveștile terapeutice în grădiniță reprezintă o metodă eficientă de intervenție psihopedagogică, utilizată pentru a ajuta copiii să-și înțeleagă emoțiile, să depășească frici sau comportamente dificile și să dezvolte abilități sociale. De-a lungul timpului, povestea terapeutică s-a dovedit a fi un instrument eficient de comunicare relațională, întrucât asigură ascultătorului baza de identificare (cu personajul principal și cu problema vizată), fără a-l expune direct confruntării cu problema psihoemoțională. Această caracteristică a poveștii terapeutice generează consecințe pozitive directe, resimțite în planul rezistențelor și mecanismelor de apărare ale ascultătorului, în sensul atenuării semnificative a acestora. Identificarea nu este „stabilită de la bun început”, subiectul „poate înțelege povestea

în felul său și se poate reflecta în ea în felul său personal” (N. Peseschkian, 2007), însă rămâne a fi procesul esențial în demersul folosirii, deoarece, în lipsa identificării, producerea unei modificări la nivelul percepției și emoțiilor, respectiv al comportamentelor ascultătorului, este practic imposibilă. Povestea sau metafora terapeutică se folosește cu scopul de a propune scenarii alternative pentru situații noi, individuale, în vederea prezentării unei modalități de acțiune în contextul evenimentelor apărute, având capacitatea de a trezi în individ convingeri și idei care au fost în stare latentă până în momentul identificării problemei clientului. „Povestea terapeutică nu este o istorioară hazlie, nici nu e vreo relatare fără cap și fără



ani la mediul grădiniței, regulile grupei, procesul de socializare și acceptare a semenilor. S-a mers pe ideea că nu este singur, că face parte dintr-un grup, dintr-o microsocietate unde trebuie să aplice anumite comportamente.

Dezvoltarea socio-emoțională a preșcolarilor prin povești este un instrument educațional eficient, care facilitează înțelegerea și gestionarea emoțiilor (frică, bucurie, furie), dezvoltă empatia, stimulează autocunoașterea și promovează comportamente prosociale. Poveștile terapeutice și psihopedagogice, prin intermediul personajelor, ajută copiii să modeleze abilități sociale și să-și formeze trăsături pozitive, precum curajul și prietenia, fiind un sprijin valoros pentru sănătatea lor mentală.

Beneficiile poveștilor pentru dezvoltarea socio-emoțională sunt evidente, contribuind la identificarea și gestionarea emoțiilor. Asemenea istorisiri ajută copiii să recunoască emoțiile proprii și pe cele ale altora, dezvoltând mai cu seamă empatia. Prin identificarea cu personajele, preșcolarii învață să înțeleagă perspectivele și sentimentele celor din jur și își modelează comportamentul. Poveștile oferă de fapt modele pozitive (prietenie, sinceritate) și negative (lăcomie, viclenie), ajutând la diferențierea binelei de rău. Drept rezultat, în urma povestirii, crește încrederea în sine a copiilor, poveștile terapeutice ajutând la depășirea unor temeri sau probleme comportamentale. Astfel, efectul curativ al acestei metode este cât se poate de evident.

Băiețelul care nu știa să se împartă



coadă, așa cum se mai povestește la câte o petrecere. Prin metaforă sau poveste terapeutică, se înțelege o poveste construită intenționat, care are un scop terapeutic clar, rațional și etic” (George W. Burns, 2011). J. A. Malarewicz spunea că prin „intermediul povestirilor, basmelor, simbolismului, alegoriilor, comparațiilor analogice și metaforelor, terapeutul propune pacientului o nouă construcție, o nouă înțelegere a realității”.

Băiețelul care nu știa să împartă este o poveste terapeutică pentru copii de 4-8 ani, despre un puști care refuză să împartă jucăriile. Însă după ce își pierde prietenii, învață importanța cooperării și a empatiei. Această poveste, care are ca temă relaționarea socială, am utilizat-o cu un program de activități chiar în prima săptămână, în perioada de adaptare a copiilor de 3-4

Dezvoltarea socioemoțională constituie baza integrării și adaptării preșcolarilor cu cerințe educaționale speciale (CES). Prin susținere, acceptare și activități adecvate particularităților individuale, copilul își cultivă capacitatea de relaționare, autocontrolul emoțional și încrederea în sine, aspecte esențiale pentru succesul școlar și social. O asemenea dezvoltare reprezintă procesul prin care copilul învață să își recunoască și să își exprime emoțiile, să stabilească relații cu ceilalți, să comunice eficient și să se adapteze la mediul social. În cazul preșcolarilor cu CES, această dezvoltare are o importanță deosebită, deoarece contribuie la integrarea lor socială și formarea autonomiei.

O astfel de dezvoltare **favorizează integrarea socială**, copiii cu CES întâmpinând adesea dificultăți de comunicare, interacțiune și adaptare. În plus, dezvoltarea socioemoțională îi ajută să stabilească relații pozitive cu colegii și adulții, să participe la activități de grup și să se simtă acceptați. De asemenea:

Contribuie la dezvoltarea stimei de sine, prin experiențe pozitive, încurajare și succes în activități, copilul câștigând încredere în propriile capacități. O stimă de sine sănătoasă îl motivează să exploreze, să învețe și să comunice mai liber;



HelpAge: La Sângerei a fost inaugurat un serviciu pentru persoane în etate

Un serviciu de zi pentru persoane în etate a fost inaugurat la Sângerei, oferind beneficiarilor oportunități de incluziune socială, participare activă la chestiunile ce animă comunitatea și desfășurarea unor activități educaționale și recreative. De această oportunitate sunt îndemnați să beneficieze persoanele în vârstă din satele Alexăndreni, Heciul

Vechi, Grigorești, Țiplești și Țiplețești. Serviciul este integrat în cadrul Centrului Regional de Resurse pentru Copii și Tineri „Speranță” din satul Alexăndreni, Sângerei.

Acest centru reunește 3 servicii comunitare: serviciul de zi pentru persoanele în etate din satul respectiv, o sală de sport destinată tuturor generațiilor din satul Heciul Vechi și o garderobă socială în satul Grigorești. Persoanele în vârstă vor putea participa la activități de mentorat, educaționale și de dezvoltare personală, cum ar fi cluburi de lectură, ateliere de meșteșugărit, sesiuni de mers nordic și alte acțiuni care promovează sănătatea, dialogul între generații și participarea socială.

Serviciul de zi va activa 5 zile pe săptămână, reprezentând un areal în care generațiile se întâlnesc, comunică și desfășoară activități împreună. Spațiile amenajate permit participa-



rea simultană a până la 40 de beneficiari. Persoanele vârstnice vor avea acces la activități sociale și recreative în prima parte a zilei, iar copiii și tinerii vor utiliza ulterior

spațiile centrului, contribuind astfel la consolidarea dialogului dintre generații.

Guvernul Germaniei, prin intermediul organizației HelpAge, a asigurat renovarea serviciului de zi, acesta fiind al 15-lea în cadrul proiectului „Îmbunătățirea participării sociale a persoanelor în etate din Republica Moldova prin dezvoltarea comunităților prietenoase vârstnicilor”. Servicii similare sunt

disponibile actualmente în localități din raioanele Ungheni (Costuleni, Zăgaranca, Măcărești, Mănoilești și orașul Ungheni) și Telenești (Măndrești, Sărătenii Vechi, Căzănești, Bănești și orașul Telenești).



Catedrala Mitropolitană din Iași, maica bisericilor moldave

(200 de ani de la hrisovul domnesc și sfințirea pietrei de temelie)

Catedrala din Iași a Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, cu hramul Sfânta Parascheva, Întâmpinarea Domnului și Sfântul Mucenic Gheorghe, este una dintre cele șase catedrale mitropolitane ortodoxe din România și este numită între credincioși Maica Bisericilor Moldave. Ea a fost ridicată pe locul unde s-au aflat două biserici mai vechi: Biserica Albă (din secolul al XV-lea) și Biserica Stratenia (din secolul al XVII-lea); stratenia se traduce din limba slavă întâmpinarea, adică Întâmpinarea Domnului. Pentru grandoearea și valoarea arhitecturală acest edificiu a fost inclus pe lista monumentelor istorice.



rile de proiectare și construire a noii biserici, document care este considerat a fi actul de naștere al Catedralei Mitropolitane. Cel care a sfințit piatra de temelie și a susținut lucrările de început ale marelui lăcaș sfânt a fost Mitropolitul Veniamin Costachi.

Acest Ioniță Sandu Sturdza a fost primul domnitor băștinaș, după o perioadă mai mare de 100 de ani de stăpânire peste Moldova a unor domnitori străini, care erau greci fanarioți. Astfel a fost taxată Moldova de către Înalta/Sublima Poartă după eșecul lui Dimitrie Cantemir, care s-a aliat cu Petru I al Rusiei în 1711 împotriva Imperiului Otoman. După bătălia de la Stănilești, unde armatele aliate ale Moldovei și ale Rusiei au fost învinse de către turci, Cantemir s-a refugiat în Rusia, iar Guvernul/Divanul Imperiului Otoman/Înalta Poartă a pus aici domnitori pe unii din grecii bogați din cartierul Fanar din Constantinopol, Istanbulul de azi, care de fapt cumpărau tronul Moldovei. Epoca fanariotă a durat din 1711 până în 1821, adică 110 ani. Primul domnitor fanariot a fost Nicolae Mavrocordat. Unul din ultimii domnitori fanarioți, care aduceau la Curtea Domnească din Iași limba greacă, a fost Scarlat Callimachi, care a domnit din 1806, cu mici întreruperi până în anul 1819.

Domnia lui Ioniță Sandu Sturdza, care a fost înscăunat de către stăpânitorii turci în 1822, s-a încheiat în 1828, în timpul izbucnirii războiului ruso-otoman. Arma-

tele rusești au invadat atunci Iașiul, au destituit domnitorul și au instituit o administrație militară rusă direct peste ambele Principate Române – Moldova și Muntenia, care se mai numea Valahia/ Țara Românească. Primul guvernator sau președinte al Divanelor de la Iași și București sub regim de ocupație rusească a fost contele Fiodor Petrovici Pahlen, din aprilie 1828 până în noiembrie 1829. După el a urmat generalul Pavel Kiseleff, din noiembrie 1829 până în aprilie 1834. Atunci s-au pus bazele modernizării instituționale a celor două Principate Românești după modele europene, prin introducerea Regulamentului Organic, primele legi cu rol de constituție din istoria Moldovei și Țării Românești. Regulamentele Organice au funcționat timp de aproape trei decenii. În timpul Revoluției de la 1848, ele au fost arse în public de revoluționari, deoarece blocau reformele democratice și împroprietărirea țăranilor.



După Kiseleff, al cărui nume îl mai poartă și azi un bulevard din București, în 1834 a venit pe tronul Moldovei domnitorul Mihail Sturdza/Sturza, care a fost finanțatorul principal al acestei biserici monumentale, Catedrala Mitropolitană din Iași. Proiectul inițial a fost realizat de către arhitecții venezi Gustav și Bucher Freiwald, tatăl și fiul, și Mihail Singurov. Ei au adoptat stilul neoclasic, frecvent la mai multe biserici monumentale din Italia, Austria, Ungaria și alte țări europene cu mari tradiții în domeniu. Catedrala ieșeană este o clădire de plan dreptunghiular, marcată la colțuri de patru turle decroșate. Stilul arhitec-

tonic este inspirat din forme târzii ale Renașterii italiene. Elementele decorative, atât în interior, cât și în exterior, sunt dominate de baroc. Lucrările de edificare au început în anul 1833. S-a lucrat intens până în 1841, adică timp de 8 ani. În 1842 Mitropolitul Veniamin a fost silit să se retragă din scaun și lucrările s-au stopat. Au apărut probleme serioase în legătură cu rezistența turlei, din cauza cupolei ce era proiectată de mari dimensiuni și foarte grea. La 23 mai 1857, după 24 de ani de la începerea lucrărilor de construcție, bolta centrală s-a prăbușit, biserica rămânând într-o stare de izbeliște încă aproape două decenii.

În 1880, după 47 de ani de la sfințirea pietrei de temelie, după 39 de ani de stagnare, se reiau lucrările la biserică. Mitropolitul Iosif Naniescu (1875-1902) stăruie către regele Carol I și la 15 aprilie 1880 se pune cea de-a doua piatră fundamentală. Proiectul este refăcut de

impresionează și astăzi prin diversitate și sensibilitate, de influență renașcentistă, noutăți căutate de pictura bisericească românească din secolul al XIX-lea.

Sfințirea Catedralei a avut loc la 23 aprilie 1887, fiind un eveniment național, la ceremonie luând parte regele Carol I și regina Elisabeta. Pisania aflată în partea dreaptă a pridvorului Catedralei, pe o placă de marmură care se află la intrare, conține următorul text:

Terminatu-s-a întreaga lucrare în anul mântuirii 1886, al domniei noastre al douăzeci și șaselea, al regatului meu al șaselea, împodobindu-se și înzestrându-se cu vase sfinte, candelă de argint, policandre, odoare și veșminte prețioase, precum și cu cele 10 ferestre cu măiestrie împodobite și închinare de noi ca un primos al râvnii noastre pentru înălțarea sfinței Biserici Ortodoxe, întru pomenirea mea, a iubitei mele soții Elisabeta și a urmașilor noștri.

La un an de la sfințirea catedralei din Iași, la Mănăstirea Sfinții trei Ierarhi de alături, s-a petrecut o nenorocire, dar și o mare minune. Nenorocirea a fost incendiul din a treia zi de Crăciun din anul 1888, de ziua Sfântului arhidiacon Ștefan. Minunea este că moaștele Sfintei Parascheva, care se aflau acolo, au rămas neatinsse de foc. În acest context, Mitropolitul Iosif a hotărât mutarea raclei cu moaștele Sfintei Parascheva la Catedrala Mitropolitană, la 9 ianuarie 1889. De atunci a început ceea ce avea să devină peste ani, cel mai important pelerinaj din Sud-Estul Europei.

Pe la sfârșitul mileniului II, mai exact din 1997, au început lucrări de restaurare și consolidare a Catedralei, care continuă până în prezent. Au fost începute de către Înaltpreasfințitul Daniel, care din 2007 este Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, și continuă sub grija Înaltpreasfințitului Teofan, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei.

Consemnare:

Ștefan SOFRONOVICI,
scriitor, specialist la Centrul
Academic Internațional
„Mihai Eminescu”,
mun. Chișinău

La Muzeul din Călărași, explorate vestigii ale culturii Cucuteni-Tripolie prin diorame 3D

Patrimoniul preistoric al civilizației Cucuteni, una dintre cele mai vechi și avansate culturi din Europa, va fi valorificat și promovat prin mijloace inedite la Muzeul de Istorie și Etnografie din Călărași. Proiectul intitulat „Cucuteni-Tripolie: secretele celei mai vechi civilizații europene” își propune să aducă mai aproape de public descoperirile arheologice prin intermediul tehnologiilor moderne.

Astfel se prevede realizarea unei diorame tridimensionale a unei așezări cucuteniene și utilizarea tehnologiei de realitate virtuală (VR), care va permite vizitatorilor să exploreze în mod digital locuințele, modul de viață și renumita ceramică pictată a comunităților care au trăit în urmă cu circa șapte mii de ani pe actualul teritoriu al României, Republicii Moldova și Ucrainei. Inițiativa răspunde provocării de a face patrimoniul arheologic mai atractiv pentru publicul larg și mai ușor de înțeles. Mariana Iurcu, autoarea proiectului

și muzeografă, a menționat: „Cucuteni este considerată una dintre cele



mai vechi și avansate civilizații neolitice din Europa, însă vizitatorilor le este adesea dificil să înțeleagă importanța acestora doar prin expozitele clasice. Prin intermediul dioramelor și al tehnologiilor digitale vom putea explica într-un mod accesibil simbolistica și valoarea acestor culturi în contextul istoriei universale. Vizitatorii vor putea explora digital așezările preistorice, casele



din lut și celebra ceramică pictată a culturii Cucuteni-Tripolie, folosind ochelari și căști VR. De asemenea se va realiza creșterea accesibilității muzeului pentru persoanele cu dizabilități, inclusiv pentru cele cu deficiențe de auz și vorbire.”

Așadar, diorama va reconstitui o așezare din perioada Cucuteni, ilustrând arhitectura, organizarea comunităților și viața cotidiană din eneolitic. Iar ochelarii VR vor oferi vizitatorilor posibilitatea de a păși virtual în interiorul locuințelor din lut și de a descoperi detalii despre

una dintre cele mai spectaculoase culturi preistorice ale Europei. Civilizația Cucuteni-Tripolie s-a dezvoltat până aproximativ în mileniul 3 î.Hr., fiind recunoscută pentru ceramica sa pictată, așezările de mari dimensiuni și nivelul avansat de organizare socială și agrară. În prezent, dosarul multinațional „Cucuteni-Tripolie” este inclus pe Listele Indicative UNESCO ale celor trei state și se află în etapa de pregătire a documentației tehnice pentru înscrierea în Lista Patrimoniului Mondial.

„Un Mărțișor pe ramul Limbii Române” de Maria Tonu

S-ar părea că timpul mărțișoarelor a trecut. Dar nu este chiar așa, iată că în plină vară, care și ea se călătorește deja, ne-am pomenit cu un buchet de mărțișoare, ce-i drept spirituale, venite tocmai din Canada. Poate e și firesc dacă ne referim la distanță, miile de kilometri ce trebuie traversați, fie terestru, fie pe calea aerului peste mări și oceane. Însă revin la refrenul unui cântec popular românesc din arealul basarabean: *Vară, vară, primăvară* și la „descoperirea” pe care am făcut-o anii aceștia, constatând că dacă luăm cuvântul „primăvară” și îl împătrim în două, obținem două separate: primă vară, iar vara adevărată este a doua vară. Bine, dar de la jocul cuvintelor și aparențe lingvistice să trecem la esență și să deschidem parantezele pentru a nu vă ține în suspans cu cimilituri și eresuri.

Vorba e de o antologie cu acest titlu „Mărțișoare”, coordonator Maria Tonu, concepută și editată în Canada. Cartea poate fi echivalată cu o nouă rândunică la consolidarea spiritului românesc și unității de neam cu obârșii vechi, indiferent pe ce meridian ne aflăm temporar cu traiul. Vorba lui Nichita Stănescu: „Patria noastră e limba română”. În cazul dat, vorbim de o unitate spirituală, literară și culturală. În volum au fost incluși 30 de autori români, stabiliți cu traiul pe diferite meridiane ale globului pământesc. Antologia este mixtă, dacă ne referim la diversitatea autorilor și vârsta lor de la 17-18 ani și până la 75-80, poate și mai în etate. La fel nu s-a ținut cont de rang, generație, găști sau să le zicem grupări literare ori alt tip de divizare, cum se mai face în critica literară. Pe toți i-a unit Cuvântul Matern, Măria sa Limba Română. E destul să dăm câteva nume din R. Moldova: Grigore Vieru, acad. Mihai Cimpoi, Vitalie Răileanu, Tudor Palladi, Renata Verejanu, Daniel Verejanu, Maria Tonu, Maria Gociu-Nicorici ș.a. Regretatul poet Grigore Vieru figurează în volum cu superbul poem „Limba noastră cea română”: „Sărut vatră și al ei nume/ Care veșnic ne adună/ Vatra ce-a născut pe lume/ Limba noastră cea română./ Cânt a Patriei ființă/ Și a ei rodnică țărână/ Ce-a născut în suferință/ Limba noastră cea română/ Pre pământ străvechi și magic/ Numai dânsa ni-i stăpână:/ Limba neamului meu dăcic/ Limba noastră cea română./ În a limbilor tezaur/ Pururea o să rămână/ Limba doinelor de aur/ Limba noastră cea română”.

Salutar și memorabil este un poem dedicat limbii române a unei autoare poate mai puțin cunoscută,

Maria Gociu-Nicorici, din municipiul Bălți, conferențiar universitar. Este o poezie scrisă în stil post-modernist sau mai degrabă i-am zice un poem în proză, intitulat „Limba și Lumina – Axul Vieții”. Dar în cazul dat nu contează stilul, cât creația în sine: „Limba – mădularul important,/ descris în cărți și manuale,/ este filosoful nostru –/ conviețuirea între popoare./ Limba mea e armonie,/ cea mai dulce armă vie./ Este dreptarul/care învață exprimarea și noua cale./ Limba mea – un stup de albine/ ce roiesc de dimineată,/ adunând polenul cu iz de demnitate./ Limba e cuvântul dimineții/ ce mă îndeamnă să scriu/ cu blândețe, acuratețe și discreție./ Limba este Dumnezeu nostru –/ Cuvântul prin care a creat Universul./ De Ziua Limbii Materne,/ îți mulțumesc, Doamne,/ și, prin ea, transmit:/ „Cu ea te preamăresc! Te iubesc!”/ Limba este al meu neam,/ natura și satul natal,/ mama și tata, la noi acasă,/ cu plăcinte brânzoase,/ stând la masă,/ iar eu – copilul din spate –/ mă bucuram de-a lui dragostei!” (Din culegerea de poezii *Lumina din zori*, 2026).

Iar criticul literar Tudor Palladi, trecând de hotarul optzecist, adică adăugând încă un inel substanțial la tulpina vieții sale, în eseul „Ofranda celestă a poeziei sau magia revelației” pune accentul pe i, menționând importanța abordării acestui subiect – Limba Română în creația Renatei Verejanu și a oricărui alt poet: „Visele-n zece volume ale căutărilor lirice în Cuvânt ale remarcabilei poete sorocene/ ocnițene de destin Renata Verejanu dezvăluie, tropic vorbind, o frunză de arțar multicoloră, curcubeică, și deică, aurie în mare, avântată în zborul autumnal al cunoașterii



MARIA TONU
coordonator
MĂRȚIȘOARE
(Antologie mixtă)



de sine și de lume în plan teluric sociouman și ideatic și nu numai druidic”. Aici criticul a nimerit în zece când s-a referit la frunza de arțar, parcă premeditat sau a fost o coincidență, dacă ne referim la antologie și la țara în care a apărut.

Să revenim la misiunea unui creator și la tema la care ne-am referit anterior, cea a limbii: „Un poet adevărat este un cavaler al Adevărului, al geniului limbii sale materno, „suflet în sufletul neamului”, coșbucian; rezumând, Renata Verejanu la propriu și la figurat „trăiește o viață de vis –/ O lumină prin soarta amară”, ...Lupta cu sine întru sine și pentru noi, întru prosperare, transformare este una dificilă și nu de o oră sau de o zi, ci de ani și ani la rând (a se vedea pieșele „20 de ani de independență”, „A fi liber și independent”, „Un august al independenței”, „Teze la o conferință” – poezii de factură socială de care și marele Goethe nu s-a înstrăinat vreodată), ea necesită din partea tuturor răbdare și pricepere, înțelepciune și participare deplină, animată și dezinteresată”. Evident, că mesajul antologiei și al autorilor este unul complex, accentul punându-se pe creație și valori autentice. Iată un pasaj grăitor în această ordine de idei din eseul academicianului Mihai Cimpoi „Cardiograma lirică a Renatei Verejanu”: „Un alt merit deosebit al Renatei Verejanu este acela de a cultiva formula poeziei de inspirație socială și națională, în spiritul Leonidei Lari sau Anei Blandiana. Ea imnifică patternii spirituali (Ștefan cel

Mare, Eminescu), adresează ode democrației și Europei (Tinerețea Europei, adună hrană Păcii mondiale), elogiază dorul de Spania al lui Federico Garcia Lorca, își plânge împreună cu neamul destulul: „Jalea unui popor, a unei lumi învinuite.../ Jale, venind din dezordine, din apocalips,/ Sfârtecă efemere uși zăvorâte.../ O, cinstea și dorul meu neînvin” (Noțiune de neam). În toate poeta pune sinceritate, dorința de Preacuratul adevăr, de poezie cu mesaj, ferită de experimentări sterile”.

Pentru că suntem la capitolul critici literari, cel de al treilea inclus în carte chiar la începutul ei este Vitalie Răileanu – poet, critic și istoric literar, directorul Bibliotecii „Onisifor Ghibu”. În cazul dat, el ne surprinde ca poet cu câteva poezii dedicate mamei, care au și constituit laitmotivul antologiei prin câteva teme primordiale abordate: baștină, neam, dor de țară, limba română. La V. Răileanu, „Poezia sa explorează memoria, identitatea, familia, singurătatea și călătoria, într-o expresie lirică mediativă, marcată de experiența personală și reflecție supra destinului uman”. Voi face trimitere la poezia „Acasă”: „de fiecare dată/ când (re-)veneam acasă/ mama îmi scutura cu privirea/ colbul drumurilor/ și-mi lecuia/ durerea singurătății”. A doua poezie, deși e fără titlu, vine să confirme ipoteza că limba maternă, cuvântul, inspirația, poezia și mama sunt noțiuni indisolubile: „Maică-mea a fost ființă/ care îmi spunea povești/ prin ochii ei/ așa am învățat să fac poezie/ și să observ lumea/ de la ea am chemarea/ de a rătăci printre cuvinte/ și regrete.../ Mama e ființa născătoare a poemelor mele”.

Această antologie este rodul activității cnaclului literar „Grigore Vieru” din orașul Toronto,

Provincia Ontario, Canada, condus de Maria Tonu, cnaclu care anul acesta împlinște 15 ani de la fondare.

E lăudabilă și salutară activitatea acestui cnaclu care editează și antologii coordonate de M. Tonu, unele în colaborare cu Valentina Butnaru, Daniel Ioniță, Mihai Costin: *Poetul din stele*, 2012; *80 de poeme*, 2015; *Eminescu – simbolul națiunii române*, 2015; *Metafore românești*, 2016, *Relief Stelar*, 2016; *Basarabia sufletului meu*, 2018. Mai multe poeme sunt dedicate poetului Gr. Vieru, printre care și unul destul de voluminos semnat de Traian Vasilcău, intitulat „Nins de cuvinte”, din care voi evidenția strofa următoare: „Când vine ziditorul de cuvinte/ Frunzele-aplaudă mersu-i încet/ Și-n templul ce se-nalță și nu-asfinte/ El prinde-a se zidi ca un ascet”. Luminița Zavtoni, ziarista care în 2017 a urcat la ceruri, este inclusă în antologiei cu două poezii, „Poetul cu suflet de inger” și „De ziua lui Grigore Vieru”, din care reproducem un fragment: „Să iubim precum poetul,/ Firul de iarbă,/ floarea, ramul/ Să nu uităm nicicând de mama/ Să nu ne trădăm neamul/ Cel mai de preț dar de la noi/ E să-i urmărm chemarea,/ Să fim mereu cu demnitate/ Să ne unim cu Țara!”.

În carte întâlnim și nume de tinere poete din România, unele debutante, eleve chiar, precum e cazul Mălinei Rianina Iancu, clasa a X-a la Liceul „Henri Coandă”, Timișoara. Altele cu mai multe volume editate și premii obținute, precum e Arabela Nenciu, com. Bezdead, Dâmbovița, România, din care am reținut finalul poeziei „Nemuritor”: „Viața mea./ Un fir plâpând de floare rară/ Care-a crescut/ Ca apoi să moară,/ Căci nimeni nu-i nemuritor,/ Decât numele de scriitor”. Trezește un interes aparte studiul lui Daniel Verejanu, „Omul „nevinovat”, „Paradisiac”, „Omul deplin” în creația lirică și filosofică a lui Lucian Blaga” și eseurile semnate de Maria Gociu-Nicorici. Din cea de la urmă, am reținut un fragment din eseul „Astăzi despre blândețe”: „Cel încet la mână prețuiește mai mult decât un viteaz și cine este stăpân pe sine prețuiește mai mult decât cine cucerește cetăți (Proverbele 16:32 din Biblie). Cel mai elocvent exemplu de blândețe este Mântuitorul nostru! El este modelul suprem! Ne convingem, citind confirmarea: „Ferice de cei blânzi, căci ei vor moșteni pământul! (Matei 5:5). Doamne, așază duhul blândeții și al compasiunii în inimile tuturor, mai ales ale celor ce conduc destinele lumii”.

În final ținem să mulțumim coordonatoarei Maria Tonu pentru aceste *Mărțișoare* spirituale, care motivează frumos pe coperta a patra apariția acestei cărți editată la Mediaton, Canada: „Antologia pentru mine este un sobor sub cerul azuriu unde fiecare are loc confortabil la masa creației. Este prima antologie editată după pandemie. Este un Mărțișor pe ramul Limbii Române!”.

Andrei VIZIRU-COSTULEANU



13 instituții muzeale din Republica Moldova participă la Noaptea Muzeelor la Sate

13 muzee și obiective culturale din 10 raioane ale Republicii Moldova vor participa pe 29 august curent la cea de-a patra ediție a *Noptii Muzeelor la Sate*, alături de peste 160 de obiective din România. Evenimentul aduce în prim-plan patrimoniul rural și propune publicului experiențe care pun în valoare istoria, tradițiile, meșteșugurile, gastronomia și memoria comunităților locale.

În raionul Edineț, Casa Amintirilor din Hincăuți îi invită pe vizitatori la „Noaptea Amintirilor – Tradiții vii la Casa Amintirilor”. Programul include vizitarea muzeului și activități dedicate tradițiilor locale: atelier de cusut băsmăluțe tradiționale, atelier de incrustat sau încondeiat ouă, atelier de confecționare a lumânărilor, zonă fotografică, degustare de plăcinte de casă și ceai din plante.

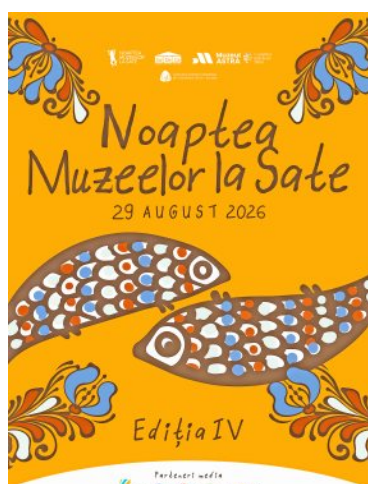
În raionul Drochia, Muzeul de Istorie și Etnografie din satul Sofia propune „Diaspora Acasă de Noaptea Muzeelor la Sate”, o întâlnire între comunitatea locală și cei reveniți din diasporă. Vizitatorii vor putea participa la ateliere de țesut, croșetat și brodat, precum și la un atelier gastronomic de preparare a plăcintelor tradiționale, coapte în cuptorul din curtea muzeului. Din program face parte și un concert în aer liber, cu cântece și dansuri tradiționale. Muzeul funcționează în fostul conac al familiei de nobili Hasnaș, construit în 1848.

Muzeul Ținutului Natal din Pelinia, Drochia, pune la dispoziție activitatea „Țesem amintiri – atelier de țesut covorașe tradiționale”. Participanții vor descoperi tehnici și simboluri ale țesutului tradițional, vor realiza propriile mini-covorașe pornind de la motive decorative specifice. Atelierul este dedicat în special tinerilor cu vârste cuprinse între 12 și 16 ani, precum și adulților, devenind un prilej de întâlnire între generații și de transmitere a meșteșugurilor locale.

Muzeul de Istorie și Etnografie din Florești propune „Noaptea Muzeului în Florești”, o seară dedicată patrimoniului și tradițiilor locale. Programul include tururi ghidate, prezentări de obiecte de patrimoniu, jocuri interactive pentru copii și tineri, cum ar fi „Descoperă comoara muzeului”, dar și atelierul „Fir de dor”, inspirat din tradiția sezătorilor și dedicat cusutului tradițional și iei românești.

În raionul Glodeni, Muzeul de Istorie și Etnografie din Cobani își deschide porțile pentru o seară dedicată patrimoniului material și satului. Programul include expoziții tematice, prezentări, activități interactive, demonstrații și ateliere de meșteșuguri tradiționale, cu implicarea copiilor, tinerilor și adulților.

În raionul Nisporeni, Galeria Muzeistică Zestrea Satului din Grozești propune o seară dedicată copiilor, tradițiilor și memoriei comunității. De la ora 18.00, copiii



din viitoarea clasă I sunt invitați să descopere „zestrea satului cu lanterna”, urmând ca la ora 19.00 să fie prezentată o înscenare dedicată Paparudelor. Seara se încheie cu sezătoarea „Dor de casa părintească”, la ora 21.00, cu invitați din diasporă.

Muzeul de istorie și etnografie a satului din Boldurești, Nisporeni, propune vizitarea colecțiilor sale, care cuprind peste 2.200 de fotografii și documente, piese etnografice și arheologice, cărți și icoane vechi. Programul include intervenții artistice, activități cultural-educative și laboratoare de creație pentru tineri și adulți, precum și laboratorul „Micul astronom prin univers”, care le oferă participanților posibilitatea de a privi cerul instelat prin telescop.

În raionul Strășeni, Conacul familiei Ralli, filiala Casei-Muzeu „A. S. Pușkin” din Dolna, oferă tururi ghidate la orele 11.00 și 13.00, urmate de un concurs cu premii, la ora 14.00. Fosta reședință boierească de vară păstrează expoziții dedicate familiei Ralli și perioadei petrecute de Aleksandr Pușkin în Basarabia. Conacul este monument de istorie și arhitectură de categorie națională.

În raionul Hâncești, Muzeul Fundul Galbenei propune o călătorie în trecutul satului prin cântec, costum, fotografie și povești. Programul include un moment de muzică populară și prezentarea unor costume tradiționale, vernisajul expoziției „Portrete în timp – locuri și case deosebite, oameni care au făcut istorie în sat” și jocuri de recunoaștere a unor locuri și persoane din fotografii vechi. Seara va continua cu o întâlnire cu oamenii în vârstă ai comunității, ale căror amintiri despre copilărie, nunți, sărbători, muncile câmpului și obiceiuri vor sta la baza unei viitoare arhive audio a satului.

În raionul Dubăsari, Muzeul de Istorie și Etnografie din Dorotcaia invită publicul la „O noapte printre poveștile satului Dorotcaia”. Expoziția permanentă va putea fi descoperită într-o atmosferă de seară, iar programul va include „Cronica satului Dorotcaia”, o activitate intergenerațională intitulată „Povești spuse de bunici” și activitatea educativă „Micii cercetători ai muzeului”, dedicată copiilor și tinerilor.

În raionul Anenii Noi, Muzeul Etnografic „Casa Dorului” din Telița propune „Sub lumina amintirilor – Seara Muzeului Sătesc Telița”, o întâlnire în care istoria, teatrul, muzica și dansul popular se împletesc pentru a readuce la viață tradițiile comunității. Vizitatorii vor avea ocazia să descopere colecțiile muzeului, vor asculta povești și amintiri, urmărind scenele inspirate din obiceiurile locale, recitaluri artistice și dansuri tradiționale.

În raionul Ialoveni, Grădinița-creșă „Garofița” nr. 1 și Muzeul Satului Horești propun o „Experiență culinară” pentru copii. Aceștia se vor bucura de povești despre preparate tradiționale cum ar fi sarmalele și ardeii umpluți, vor participa la atelierul „Mici bucătari”, vor descoperi vase și ustensile vechi de bucătărie, încheind experiența cu degustarea bucatelor pregătite împreună.

Muzeul de Istorie, Etnografie și Artă Cimișlia invită publicul să descopere patrimoniul local prin vizite ghidate în expoziții permanente. Vizitatorii vor putea explora colecțiile de istorie și etnografie, inclusiv expoziția „Casa mare”, cu obiecte tradiționale, covoare, mobilier, ceramică, unelte, instrumente muzicale și documente vechi, precum și Galeria de Artă, care prezintă lucrări ale artiștilor plastici din Republica Moldova și din alte țări.

Peste 170 de muzee, colecții și obiective de patrimoniu din mediul rural s-au înscris la ediția din acest an a Noptii Muzeelor la Sate. Programul complet și informațiile despre fiecare obiectiv participant sunt disponibile pe site-ul www.noapteamuzeelor-la-sate.ro

Eveniment este organizat de Asociația DaDeCe, în parteneriat cu Complexul Național Muzeal ASTRA Sibiu și Asociația Centrul Memorial Dr. Gheorghe Telea Bologa din Sibiu, în parteneriat cu Rețeaua Națională a Muzeelor din România. Parteneri media sunt Radio România Actualități, Radio România Regional, Antena Satelor, Radio România Cultural, Agerpres, Agenția de Carte, Bookhub, Botoșani News, Cluj.com, Graiul Maramureșului, Informația Zilei, Jurnal de Craiova, Jurnal MM, La pas prin Brașov, Locals.md, Monitorul Expres, Moldova.org, Muzee de la Sat, Răsunetul, Sătmăreanul, Viața Liberă, Ziarul de Roman.

Iulia ȚURCANU

Sărbătoare a jocului și a prieteniei grație Proiectului Școlile Deschise de Fotbal Distractiv



Un festival fotbalistic de pomină a fost organizat în cadrul proiectului internațional Open Fun Football Schools (OFFS - Școlile Deschise de Fotbal Distractiv) – „Sport + Școală + Poliție”, intrând peste 100 de copii din diferite regiuni ale Republicii Moldova, inclusiv cei cu cerințe educaționale speciale (CES) și din medii social-vulnerabile. Evenimentul a fost găzduit recent de Centrul de Pregătire al Selecționatelor Naționale din Vadul lui Vodă.

Programul de instruire pentru antrenori voluntari a inclus o parte practică, participanții având ocazia să aplice metodologia OFFS, bazată pe învățarea prin joc, incluziune, fair-play și participarea activă a fiecărui copil. Jucătorii au fost repartizați în echipe a câte 8, parcurgând prin 12 stații tematice. Astfel, evenimentul a oferit protagoniștilor o veritabilă experiență de joc și învățare. Prin activități interactive și pline de energie, ei și-au dezvoltat coordonarea, au învățat să colaboreze mai eficient și au trăit din plin bucuria practicării fotbalului.

În final, fiecare copil s-a bucurat de cadouri (chipiu, maiou, șorți, mingi de fotbal și brățară reflectorizantă) și o diplomă de participare, oferite de FMF și Inspectoratul General al Poliției. Evenimentul a fost organizat de Svetlana Patraș, coordonator CCPA/OFFS Moldova, instructorii Dănuța Chicu, Tatiana Cunceva, Artur Patraș, Oxana Spătaru și Xenia Ungurean, precum și de Victor Mardari și Natalia Ceban. La buna desfășurare a festivității au contribuit reprezentanții Inspectoratului Național de Securitate Publică, Elena Cebotorean, ofițer principal al Secției prevenire, și Natalia Gaidibadi, ofițer principal al Direcției audit intern.

Proiectul Open Fun Football Schools a fost lansat în anul 2006 cu scopul promovării drepturilor copilului, contribuind la prevenirea violenței, neglijării, exploatării și traficului de minori. Obiectivele de protecție sunt atinse prin intermediul sportului, educației și colaborării dintre comunitate și poliție.

De remarcat că proiectul va ajunge pe parcursul lui 2026 în numeroase localități din R. Moldova, oferind

experiențe educative și sportive, cu o durată de 6 zile, pentru aproximativ 2 400 de copii cu vârste cuprinse între 6 și 11 ani. Acțiunile din perioada 24 august – 18 septembrie curent vor avea loc în următoarele orașe și sate: Anenii Noi, Ungheni, Mănoilești (raionul Ungheni), Telenești, Dubăsari, Giurgiulești (raionul Cahul), Ștefan Vodă, Lozova (raionul Strășeni), Otaci (raionul Ocnița), Comrat, Vulcănești și Avdarma (UTA Găgăuzia).

Parteneriatul strategic, pentru implementarea în perioada 2024-2028 a programului OFFS, este realizat de organizația neguvernamentală Cross Cultures Project Association (CCPA) și FMF, fiind un instrument de educație, incluziune și dezvoltare pentru mii de copii de la noi din țară. Proiectul este implementat în parteneriat cu Agenția Suedeză pentru Cooperare Internațională și Dezvoltare (Sida), prin intermediul Ambasadei Suediei la Chișinău.

Școlile OFFS au fost create pe baza conceptului Asociației Daneze de Fotbal și sunt fundamentate pe principiul că distracția și bucuria de a participa au o importanță mai mare decât rezultatul, scorul sau performanța sportivă. De spus că CCPA este o organizație neguvernamentală din Danemarca, care implementează proiecte sociale și sportive.

Iulian BOGATU



Univers Pedagogic pro

Chișinău, MD 2059, str. Doina, nr. 104, et. 2

E-mail: univers2@mail.ru, univers.pedagogic@gmail.com

Tipar: ÎSFEP „Tipografia Centrală”. Tiraj: 469 ex. Comanda nr. 3388.

ECHIPA REDACȚIONALĂ:

REDACTOR-ŞEF	► Oxana Paraşciuc
REDACTOR PRINCIPAL	► Iulian Bogatu
REPORTER	► Silvia Țurcan
CORECTOR	► Elvira Țăgănaș-Pântea
MACHETATOR	► Iurie Babii

Redacția nu corespundează cu autorii, nu recenzează și nu restituie materialele necomandate. Preluarea articolelor și pozelor este posibilă doar cu acordul prealabil al redacției.

INDICE DE ABONARE LA:

„Poșta Moldovei” – PM21741

„Moldpresa Grup” SRL

Abonare online: <https://services.posta.md/abonarea2022#/publication/264>